

Prof. dr hab. Eryk Kosiński
kierownik Zakładu Publicznego Prawa Gospodarczego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Recenzja dorobku naukowego oraz aktywności naukowej doktor Hanny Wolskiej, adiunkt w Katedrze Prawa Publicznego Gospodarczego i Ochrony Środowiska, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Gdański, w ramach postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne

Odpowiadając na decyzję Rady Doskonałości Naukowej (z dnia 24 października 2022 r., sygn. DRKN.Z5.400.98.2022) oraz uchwałę Rady Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Gdańskiego (uchwała nr 101/2022 z dnia 28 listopada 2022 r.), na podstawie art. 221 ust. 4, ust. 5 oraz ust. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 ze zm.) przedstawiam recenzję dorobku naukowego oraz aktywności naukowej Pani dr Hanny Wolskiej, adiunkt w Katedrze Prawa Publicznego Gospodarczego i Ochrony Środowiska, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Gdański.

Zgodnie z wymienioną wyżej ustawą i wytycznymi Rady Doskonałości Naukowej zawartymi w poradniku dla recenzentów zat. *Postępowania dotyczące nadawania stopnia doktora habilitowanego* (<https://www.rdn.gov.pl/dobre-praktyki.poradnik-postepowania-dotyczace-nadawania-stopnia-doktora-habilitowanego.html>, data dostępu: 11.01.2023 r.), s. 32-33, recenzja obejmuje swym zakresem przedmiotowym zagadnienie wypełnienia trzech ustawowych przesłanek nadania stopnia doktora habilitowanego, tj. po pierwsze posiadania przez Habilitantkę stopnia doktora; po drugie, posiadania przez Habilitantkę w swym dorobku osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny; oraz, po trzecie, wykazania się przez Habilitantkę istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Powyższe trzy przesłanki w odniesieniu do dorobku naukowego Pani dr Hanny Wolskiej zostaną omówione w kolejnych punktach recenzji.

1. Posiadanie stopnia naukowego doktora nauk prawnych

Jak wynika z przedstawionych recenzentowi dokumentów, Pani dr Hanna Wolska uzyskała stopień doktora nauk prawnych nadany uchwałą nr 41/2017 Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 27 marca 2017 r., na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Realizacja zadań publicznych przez spółkę komunalną w systemie zamówień publicznych*.

Warto zauważyć, że wydana na podstawie doktoratu monografia pt. *Realizacja zadań publicznych przez spółkę komunalną w systemie zamówień publicznych*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2018, stanowiła jedno z osiągnięć naukowych, za które w 2019 r. Habilitantka otrzymała nagrodę pierwszego stopnia JM Rektora Uniwersytetu Gdańskiego.

2. Ocena dorobku naukowego Habilitantki stanowiącego znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne

2.1. Uwagi ogólne

W ramach recenzji dorobku naukowego Pani dr Hanny Wolskiej ocenie poddana zostanie monografia zgłoszona przez Habilitantkę jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce, tj. monografia naukowa jej autorstwa pod tytułem: *Model relacji pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2022 (ISBN 978-83-8291378-1).

Wskazana monografia podejmuje wartościową i interesującą tematykę badawczą, na przyjętym poziomie zasadniczo nie podejmowaną w literaturze naukowej przedmiotu. Bezspornie problematyka modelu relacji (szeroko rozumianych stosunków) pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami stanowi kluczowe (węzłowe) zagadnienie publicznego prawa gospodarczego, szczególnie w obszarze części ogólnej tej gałęzi prawa. Przedmiotowa problematyka ściśle powiązana jest z zagadnieniem funkcji państwa i jego organów administracji gospodarczej w gospodarce, co doczekało się licznych opracowań autorstwa naukowców przynależących do poznańskiej szkoły publicznego prawa gospodarczego (do której też i autor niniejszej Recenzji ma zaszczyt się zaliczyć), wskazując m.in. na takie dzieło jak: *Funkcje współczesnej administracji gospodarczej. Księga dedykowana Profesor Teresie Rabskiej*, red. Bożena Popowska, Wydawnictwo Poznańskie,

Poznań 2006; czy Bożena Popowska, Michał Strzelbicki (red. naukowa), *Publiczne prawo gospodarcze. Część ogólna oraz prawo działalności gospodarczej. Kompendium*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2009.

Na samym początku należy wypowiedzieć się w zakresie możliwości konstruowania modelu prawnego jako takiego, szczególnie w tak szerokim ujęciu, jak prezentowanym przez Habilitantkę w jej dziele. Zdaniem autora niniejszej recenzji ewentualne wątpliwości należy rozstrzygnąć pozytywnie na rzecz przyjętej przez Panią dr H. Wolską koncepcji.

Po pierwsze, autor recenzji jest zwolennikiem modelowania określonych zjawisk prawnych. Zabieg taki należy uznać za szczególnie wartościowy poznawczo. Wskazać można na znakomitą pracę autorstwa Leszka Nowaka i Andrzeja Malinowskiego pt. *Problemy modelowania w teorii prawa* („Państwo i Prawo” 1972, z. 2 s. 86–95), gdzie autorzy traktują model jako uproszczone przedstawienie danego zjawiska prawnego, czyli zabieg poznawczy (patrz s. 88). Dopuszczając możliwość stosowania modelowania w nauce prawa, wskazywali oni jednakże na pewne ograniczenia w tym zakresie, powodujące, że ta procedura „nie jest (...) stosowana w postaci tak wyraźnej, jak np. na terenie ekonomii” (s. 93).

Z kolei zabieg modelowania dość często podejmowany jest w nauce prawa karnego procesowego, wskazując na takie prace jak: Stanisław Waltoś, *Model polskiego procesu karnego de lege ferenda*, PiP 1981, z. 3; czy Alfred Kaftal, *Model postępowania przygotowawczego de lege ferenda w procesie polskim*, Studia Prawnicze 1989, z. 1.

W publicznym prawie gospodarczym na uwagę zasługują prace Waldemara Hoffa, jak: *Polski model regulacji na tle porównawczym*, Problemy Zarządzania 2004, nr 3; oraz *Prawny model regulacji sektorowej*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2008.

Dla S. Waltosia pojęcie modelu na gruncie nauk prawnych to zespół podstawowych cech pewnego układu, charakteryzujących jego strukturę, a przez to pozwalających na odróżnienie go od innych (S. Waltoś, j.w., s. 29).

W ujęciu ogólnym przez „model” rozumieć należy uporządkowany zbiór elementów, pozostający w pewnej relacji odpowiedniości do badanego obiektu (patrz Michał Araszkiewicz, *Koherencyjny model rozumowań prawniczych*, Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej 2010, z. 1, s. 19). Model normatywny obejmuje w praktycznym ujęciu obowiązujący stan prawny oraz czynniki wpływające na interpretację i stosowanie przepisów, w tym praktykę orzecniczą. Rozróżnić należy model ogólny i modele szczegółowe (np. w zakresie poszczególnych etapów procesu, itd.; patrz Sebastian Ładoś, *Pozycja prawna*

oskarżonego z zaburzeniami psychicznymi, Lex Wolters Kluwer business, Warszawa 2013, s. 271 i n.).

Według L. Nowaka i A. Malinowskiego model można rozumieć dwojako. Po pierwsze jako model rekonstrukcyjny („układ twierdzeń idealizacyjnych wyjaśniających przez konkretyzację (...) rzeczywiste funkcjonowanie badanego zjawiska”) oraz model o podstawie normatywnej („model optymalizacyjny”), rozumiany jako „układ twierdzeń idealizacyjnych przedstawiający własności, które powinny mieć badane zjawiska, aby osiągnięty był cel o charakterze moralnym, ekonomicznym lub innym. W tym ujęciu termin ‘model’ przyjmuje znaczenie zbliżone do znaczenia terminu ‘wzorzec’” (L. Nowak, A. Malinowski, j.w., s. 91).

Niezaprzeczalnie, dzieląc stanowisko L. Nowaka i A. Malinowskiego, „model” stanowi pojęcie niejednoznaczne, różnie rozumiane przez różnych przedstawicieli nauki prawa.

Odwołując się do poznańskiej szkoły teorii prawa, Sławomira Wronkowska-Jaskiewicz model prawny pojmuje jako rozbudowany i kompleksowy proces intelektualny, obejmujący po pierwsze określenie celu działania, po drugie opisanie prawnych i pozaprawnych środków realizacji celu i wybór odpowiedniego środka (funkcja prakseologiczna), po trzecie określenie celu danej regulacji prawnej oraz ustalenie możliwych sposobów jego prawnego osiągnięcia, po czwarte podjęcie optymalnej społecznie decyzji prawodawczej, po piąte przygotowanie projektu prawa, oraz po szóste ustanowienie prawa. Model w tym ujęciu niesie z sobą tak zarówno doniosłość teoretyczną, jak i praktyczną (S. Wronkowska-Jaskiewicz, *Problemy racjonalnego tworzenia prawa*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. A. Mickiewicza. Poznań 1982).

Autorka w swej pracy pojęciu „modelu” poświęca I rozdział monografii, zatytułowany: *Model - istota, pojęcie i zakres* (s. 11-44). Zabieg ten uznać należy za bardzo trafny, albowiem w świetle powyższych uwag, wskazujących na problemy w pojmowaniu i stosowaniu narzędzia „modelu” (czy „modelowania”) w nauce prawa, wnikliwy przegląd stanowiska nauki w tym zakresie oraz dokonanie fundamentalnych ustaleń pojęciowych uznać należy za konieczne, czy wręcz niezbędne. Pozwala to na przejście to dalszych zagadnień, istotnych z punktu widzenia przyjętej tematyki rozprawy.

W przedmiotowym rozdziale Habilitantka wyróżnia trzy typy modelu prawnego: model normatywny, model normatywno-empiryczny oraz model normatywno-empiryczno-postulatywny (skrótowo Autorka określa go „modelem postulatywnym”). Podział ten zainspirowany jest dziełem J. Wróblewskiego pt. *Modele terenowego organu administracji i problemy jego doskonalenia*, Problemy Rad Narodowych. Studia i Materiały 1980, nr 49 (s. 26

rozprawy). Przyjętą przez siebie koncepcję modelu, właściwą dla całości rozprawy, habilitantka określa „szerokim modelem postulatywnym” (s. 44 rozprawy).

Monografia autorstwa Pani dr Hanny Wolskiej liczy łącznie 267 stron.

Tekst podstawowy rozprawy poprzedzają *Wykaz skrótów* (s. IX-XIII), *Bibliografia* (s. XV-XXXV) oraz *Wstęp* (s. 1-10). W ramach *Bibliografii* Habilitantka zamieszcza wykaz literatury, zat. *Literatura* (s. XV-XXX), wykaz orzeczeń zat. *Orzecznictwo krajowe* (s. XXX-XXXII) i *orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości* (aktualnie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej; s. XXXII-XXXIII) oraz wykaz źródeł internetowych zat. *Źródła internetowe* (s. XXXIII-XXXV).

Praca składa się pięciu rozdziałów merytorycznych (s. 11-267). Pracę wieńczy *Zakończenie* (s. 255-267). Każdy z rozdziałów merytorycznych wieńczy *Podsumowanie*.

2.2. Ocena szczegółowa monografii dotycząca wyboru tematu i celu rozprawy, wskazania problemów prawnych i tez badawczych, metod badawczych i materiałów źródłowych, struktury pracy oraz jej treści merytorycznej

Na wstępie pragnę wyrazić opinię, zgodnie z którą monografia zgłoszona przez Habilitantkę jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce, tj. monografia naukowa jej autorstwa pod tytułem *Model relacji pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2022, stanowi dzieło interesujące, stanowiące dostrzegalny wkład w naukę publicznego prawa gospodarczego.

Autorka przeprowadziła badania poddając krytycznej analizie bogatą literaturę przedmiotu (łącznie 297 pozycji), istotne według wyboru Habilitantki orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego oraz sądów administracyjnych. Ponadto Habilitantka sięgnęła do źródeł internetowych, z których część winno zostać ujętych w wykazie literatury.

Można zauważyć, że recenzowana monografia nawiązuje i stanowi zwieńczenie prowadzonych przez Habilitantkę od wielu lat prac badawczych, koncentrujących się wokół zagadnień związanych z prawnymi podstawami działalności gospodarczej, w tym zagadnieniami dotyczącymi konstytucyjnych zasad i reguł w tym zakresie. Tak więc, w istocie,

zagadnień dotyczących stosunków pomiędzy państwem i jego aparatem administracji gospodarczej a przedsiębiorcami.

W swej monografii Habilitantka przeprowadziła w sposób prawidłowy szczegółową analizę przepisów normujących tytułowe zagadnienie, wykorzystała i odniosła się do orzecznictwa oraz dorobku doktryny w tym zakresie, pogłębiając ten dorobek o własne przemyślenia i wnioski dotyczące kwestii istotnych tak dla teorii, jak i dla praktyki.

Wyprzedzając szczegółowe uwagi dotyczące rozprawy, stwierdzam, że przedmiotowa monografia zawiera pogłębione i oryginalne rozważania oraz korespondujące z nimi konkluzje, co powoduje, że stanowi ona istotny wkład w naukę prawa, zarówno publicznego prawa gospodarczego, jak i prawa gospodarczego w szerokim ujęciu (włączając także prywatne prawo gospodarcze).

W badaniach jako podstawową zastosowano metodę analityczną (filozofii analitycznej; współcześnie jest to wyjściowy składnik metody formalno-dogmatycznej), ze szczególnym uwzględnieniem najnowszych osiągnięć semiotyki, a także logiki deontycznej, w zakresie badania tekstów (norm, pojęć) prawnych.

Ponadto zastosowana jest także w dość ograniczonym zakresie metoda prawno-porównawcza (komparatystyka) w obszarze badań nad prawem pozytywnym dotyczącym relacji pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami. Głównie w tym zakresie brane pod uwagę są szczegółowe rozwiązania niemieckie. W konsekwencji mówić można o określonym tle prawno-porównawczym w danym zakresie (np. status prawny małoletniego). Z pewnością zaś nie można mówić o pełnym (kompleksowym) zastosowaniu w przedmiotowej monografii metody prawno-porównawczej.

Habilitantka nadto wskazuje na zastosowanie metody empirycznej (badania empiryczne). Tymczasem w pracy brak jest jakichkolwiek śladów zastosowania tej metody. Sięgnięcie do orzeczeń trybunałów i sądów różnej rangi i instancji nie oznacza zastosowania metody empirycznej. Nawet sięgnięcie do akt sądowych (tzw. badania aktowe, czy analiza aktowa) nie stanowią przecież środka badawczego z domeny badań empirycznych. Wszystkie wymienione zabiegi zaliczamy bowiem do środków metody formalno-dogmatycznej (studia formalno-analityczne).

Pani dr H. Wolska jako cel jako cel naukowy swej rozprawy stawia udowodnienie tezy głównej swej rozprawy, którą formułuje następująco: „(...) model relacji pomiędzy krajowymi

organami administracji publicznej a przedsiębiorcami jest konstrukcją opartą na szeregu wzajemnie ze sobą powiązanych elementów, na które znaczący wpływ mają czynniki o charakterze normatywnym, aksjologicznym i politycznym (polityka publiczna). Czynniki te wyznaczają zależności i powiązania w ramach określonych płaszczyzn relacji pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami w sferze gospodarczej. Nadają sens decyzjom prawnym, wskazując pożądane rezultaty ich wykonania, wyznaczają kierunek i zakres interpretacji norm prawnych, jak również stanowią kryteria oceny treści i rezultatów spełnienia norm prawnych. Ich połączenie zaś prowadzi do skonstruowania i wskazania cech modelu relacji pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami” (s. 3-4 rozprawy).

W powyższą tezę główną Habilitantka wiąże bezpośrednio 4 tezy określone przez siebie „częstkowymi”, sformułowane następująco: po pierwsze „konstrukcja modelu stanowiącego przedmiot analizy pozwala na ukazanie różnej pozycji prawnej jej elementów podmiotowych, będących stronami relacji”. Jak wskazuje Autorka „[z] jednej strony, są to podmioty, które dla podejmowania określonych działań wymagają wyposażenia w kompetencje, z drugiej natomiast, występują jako podmioty określonych praw i obowiązków”. Zgodnie z drugą tezą „wśród wartości wyrażonych w zasadach prawa można wskazać takie, które determinują działanie i zaniechanie organów w sferze gospodarki i przesądzają o kształcie modelu relacji z przedsiębiorcami. Wartości te stanowią również gwarancje normatywnie wyznaczonego, pożądanego sposobu działania krajowych organów administracji publicznej, względem uczestników życia gospodarczego”. Teza trzecia głosi, że „prawo jest instrumentem, który wyposaża politykę publiczną w moc sprawczą, a zarazem barierą w zakresie swobody jej kształtowania przez upoważnione organy wobec samej administracji publicznej, jak i relacji zachodzącej pomiędzy nią a przedsiębiorcami”. Zgodnie z tezą czwartą „treść modelu relacji pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami kształtuje również pewien zakres władzy dyskrecyjnej, który dostrzegalny jest przy sprawowaniu przez organy funkcji reglamentacyjnej oraz regulacyjnej. Władza ta skupia się na luzie decyzyjnym, dokonywaniu wykładni pojęć niedookreślonych oraz uznaniu administracyjnym” (s. 4 rozprawy).

Jednocześnie, nieco wcześniej, Habilitantka jako cel swych badań wskazuje „stworzenie z materiału normatywnego, uwarunkowań aksjologicznych i politycznych oraz procesów empirycznych, modelu relacji występującej w sferze gospodarczej pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami”. Powiązane ze wskazanym celem są 3 zagadnienia, określone przez Autorkę „problemami badawczymi”. Są to: po pierwsze ustalenie

zakresu podmiotowego modelu relacji. Po drugie, wpływ tego, co Autorka określa „uwarunkowaniami aksjologicznymi” oraz „uwarunkowaniami polityki publicznej” na kształt modelu relacji pomiędzy wymienionymi podmiotami prawa. Po trzecie, zależności i powiązania występujące pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami na płaszczyznach reglamentacji oraz regulacji.

Przechodząc do szczegółowej analizy tekstu merytorycznego monografii, w Rozdziale I. zat. *Model - istota, pojęcie i zakres* (s. 11-44), jak już wyżej wskazano, Autorka przedstawia przegląd poglądów doktryny zasadniczo prawniczej, dotyczącej problematyki prawnego modelu i modelowania. Po raz kolejny na podkreślenie zasługuje trafność rozpoczęcia rozważań od dokonania podstawowych ustaleń terminologicznych właśnie w tym zakresie.

W Rozdziale II. zat. *Elementy podmiotowe relacji* Habilitantka dokonuje dalej idących, szczegółowych ustaleń terminologicznych w zakresie pojęć kluczowych dla swej rozprawy, tj. pojęcia „krajowego organu administracji publicznej” (s. 46-61) oraz przedsiębiorcy (s. 61-98). W ramach rozważań na temat pojęcia przedsiębiorcy autorka dokonuje pełnej i wszechstronnej klasyfikacji przedsiębiorców z uwzględnieniem wszelkich możliwych kryteriów, jak wielkość (mikro, mali i średni przedsiębiorcy), forma organizacyjno-prawna (osoby fizyczne, osoby prawne, podmioty bez osobowości prawnej), itd. W oparciu o ustalenia w zakresie cech i różnic w tym zakresie pomiędzy aparatem administracji gospodarczej a przedsiębiorcami Habilitantka konstruuje pierwsze wniosku w zakresie relacji pomiędzy wymienionymi podmiotami (s. 102-105). Zasadniczo niemniej brak jest jakiegokolwiek wskazania na zależność pomiędzy typem (formą) przedsiębiorcy a konkretnym kształtem (modelem) relacji (stosunków) pomiędzy tymi przedsiębiorcami a krajowymi organami administracji publicznej. Tym bardziej dziwi ten brak uwzględniając to, ile uwagi Autorka poświęca różnym kategoriom przedsiębiorców (s. 68-98). Równie zaskakujący jest też brak próby klasyfikowania krajowych organów administracji publicznej w sytuacji, gdy przedsiębiorcy są poddani takiemu szczegółowemu zabiegowi. Rozważenia wymagałaby wtedy analiza relacji pomiędzy różnymi organami administracji publicznej a różnymi kategoriami przedsiębiorców występującymi w polskim porządku prawnym.

W Rozdziale III. zat. *Aksjologiczne przesłanki kształtowania relacji pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami* Habilitantka przedstawia przegląd poglądów literatury odnośnie pojęć: zasada prawa i klauzula generalna (s. 107-119).

W dalszej części Autorka poddaje analizie pojęcie oraz znaczenie i wpływ zasady społecznej gospodarki rynkowej (s. 120-140). W ramach tych rozważań Autorka podejmuje problematykę wartości (i zasady) wolności działalności gospodarczej (s. 120-133). W istocie więc podrozdział zat. *Zasada społecznej gospodarki rynkowej* (s. 120-133) w całości poświęcony jest wolności działalności gospodarczej (poza ostatnimi zdaniem tego podrozdziału, s. 32-133). Brak jest szczegółowego odniesienia do pozostałych wartości składowych konstytucyjnej zasady społecznej gospodarki rynkowej, tj. własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych (art. 20 Konstytucji RP). Zabieg ten jawi się jako niezrozumiały. Z pewnością wolność działalności gospodarczej (czy szerzej „wolność gospodarcza”) zasługuje na zaliczenie do podstawowych wartości ustrojowych demokracji liberalnej i kapitalizmu jako podstawy ustroju gospodarczego współczesnych państw zachodnich. Stąd warto byłoby poświęcić wolności gospodarczej (wolności działalności gospodarczej) odrębną jednostkę redakcyjną w tym miejscu.

W przedmiotowym rozdziale omówieniu podlegają nadto ustawowe zasady podejmowania, wykonywania i zakończenia działalności gospodarczej (s. 140-157). W tym miejscu głównie analizie poddane są reguły zawarte ustawie z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 162 ze zm.). Nadto także Habilitantka omawia konstytucyjne prawo do odszkodowania (art. 77 ust. 1 Konstytucji RP; s. 154-157 rozprawy), co kłóci się z tytułem podrozdziału 4.3. (*Ustawowe zasady podejmowania, wykonywania i zakończenia działalności gospodarczej*).

W Rozdziale IV. zat. *Polityka publiczna jako czynnik wpływający na relacje pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami* Habilitantka koncentruje swą uwagę na rozważaniach dotyczących wpływu polityki publicznej na treść norm prawnych i aktywność krajowych organów administracji publicznej w relacjach z przedsiębiorcami.

Ciekawe może być odniesienie do rozumienia „polityki”, obok zasad i reguł, przez Ronalda M. Dworkina. W swym dziele *The Model of Rules* (University of Chicago Law Review 1967, nr 14, s. 35 i n.), R. Dworkin przez politykę (*policy*) rozumie typ normy ustalającej cel do osiągnięcia, oznaczający udoskonalenie (ulepszenie) w sferze gospodarczej, politycznej bądź społecznej wspólnoty. Jak widać więc, polityka to cel (cele) do osiągnięcia, z zamiarem poprawy szeroko rozumianego dobrostanu społeczeństwa.

Autorka definiuje pojęcie polityki publicznej (s. 162-165) oraz porządkuje instrumenty polityki publicznej (s. 165-171 rozprawy). W tym miejscu Autorka przedstawia analizę zróżnicowanej polityki administracji publicznej względem przedsiębiorców z uwzględnieniem

ich różnych cech (różne kategorie przedsiębiorców; s. 189-194 rozprawy). Szczegółowej analizie poddaje Habilitantka środki realizacji polityki publicznej przez organy administracji publicznej (s. 195-204 rozprawy).

W Rozdziale V. zat. *Reglamentacja i regulacja jako płaszczyzny kształtowania relacji pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami* Autorka przechodzi do końcowej fazy swych badań w zakresie relacji pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami. Rozdział ten poświęcony jest konkretnym przedmiotowo obszarom stosunków między państwem a przedsiębiorcami. Spośród wielu takich obszarów, jak policja gospodarcza, funkcja ochronna, kontrola gospodarcza, nadzór gospodarczy, itd. Spośród wielu funkcji państwa i jego aparatu administracji w gospodarce (katalog funkcji nie jest jednoznaczny; różni przedstawiciele doktryny wyróżniają nieco odmienne katalogi takich funkcji) Habilitantka zdecydowała się wybrać dwie funkcje: reglamentacyjną oraz regulacyjną jako podstawowe układy odniesienia w toku badań w zakresie relacji pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami. Wskazany dobór praktycznie nie jest wyjaśniony przez Habilitantkę (patrz m.in. s. 207-208 rozprawy). Moim subiektywnym zdaniem, jeżeli ograniczać pola relacji pomiędzy państwem a przedsiębiorcami, to być może zasadnym byłoby przyjęcie dwóch podstawowych funkcji państwa i jego aparatu administracji, tj. funkcji policyjnej (porządkującej) oraz funkcji reglamentacyjnej, wspartych przez kontrolę gospodarczą i nadzór gospodarczy, które w istocie pełnią rolę służebną względem pozostałych funkcji. Rozumieniu reglamentacji (gospodarczej) Autorka poświęca podrozdział 2 Rozdziału V swej monografii, gdzie omówione zostają: pojęcie reglamentacji, zakres i instrumenty reglamentacji gospodarczej, reglamentacja dostępu do działalności gospodarczej, reglamentacja działalności gospodarczej a umowne zlecenie przez krajowe organy administracji publicznej wykonywania określonych zadań publicznych, rola organu administracji publicznej w reglamentacji gospodarczej. W podrozdziale 3 Habilitantka przechodzi do regulacji, którą, jak okazuje się, rozumie jako regulację sektorową (regulację sektorów infrastruktury sieciowej, ang. *sector-specific regulation*). Taki wniosek można wyciągnąć ze szczerkowej, lakonicznej analizy pojęciowej, przedstawionej w podrozdziale 3.1. zat. *Pojęcie regulacji* (s. 233-235). Następnie Habilitantka analizie poddaje następujące zagadnienia: organy administracji publicznej w regulacji gospodarczej; porządkowanie, wyznaczanie warunków przez organy administracji publicznej; organ administracji publicznej (organ regulacyjny) jako mediator; oraz przedsiębiorca jako adresat funkcji reglamentacyjnej i funkcji regulacyjnej.

W *Zakończeniu* (s. 255-267), podzielonym na dwie części: pierwszą zat. *Konstrukcja modelu relacji*, oraz drugą zat. *Postulaty racjonalizacyjne de lege ferenda i de lege lata*, Habilitantka formułuje wnioski końcowe swej rozprawy.

Zdaniem Autorki relacja pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami opiera się na „(...) legitymizacji (istnieniu podstawy prawnej, zgodności z normami prawnymi), zależności (dane zachowanie łączone jest z konkretnymi konsekwencjami prawnymi), powiązaniach (zakresu uprawnień i obowiązków), wartościach (dobro wspólne), polityce (działania i rezultaty ocenia się w kategoriach politycznych), oraz zaufaniu (przewidywalności, powtarzalności i pewności w tożsamyh działaniach lub zaniechaniach)” (s. 256 rozprawy).

Wyróżnić można, zdaniem Autorki, kilka specyficznych cech modelu przedmiotowych relacji. Są to: wartości wyrażone w normach prawnych; z nich wynikające konkretne, specyficzne obowiązki organów administracji publicznej i przedsiębiorców; oddziaływanie polityki publicznej; wpływ europeizacji na kształt polskich regulacji prawnych i politykę krajową; administracja publiczna i stosowane przez nią metody i prawne formy działania.

Model relacji pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami Autorka określa „modelem wartości” (s. 257 rozprawy). Tym samym to wartości (głównie zasada społecznej gospodarki rynkowej) oraz klauzula interesu publicznego stanowią podstawę konstrukcyjną i punkt wyjścia dla analizy przedmiotowego modelu.

Ze względu na kompleksowość, wielość zmiennych w zależności od realizowanej funkcji państwa i jego aparatu administracji gospodarczej, model przedmiotowych relacji nie jest i nie może być skodyfikowany (s. 264 rozprawy).

Pośród postulatów o charakterze *de lege lata* i *de lege ferenda* Habilitantka stawia oczywisty i zrozumiały wniosek w zakresie ujednolicenia terminologii prawa gospodarczego. Przede wszystkim chodzi o pojęcia „organu administracji publicznej” oraz „przedsiębiorcy” (s. 265), w tym o zapewnienie jednolitych definicji wymienionych pojęć w jednym akcie prawnych, bez ograniczania ich zastosowania wyłącznie na potrzeby jednego, danego aktu.

Ponad powyższe Habilitantka formułuje wnioski w zakresie kompetencji i funkcjonowania Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców (na marginesie zauważyć należy, że skrótowca RMŚP brakuje w *Wykazie skrótów*) w ramach procesu opracowywania projektów aktów prawnych (Rozdział 6 ustawy Prawo przedsiębiorców zat. *Zasady opracowywania projektów aktów normatywnych z zakresu prawa gospodarczego oraz oceny ich funkcjonowania*, art. 66-71). Ponadto Habilitantka wnioskuję o wzmocnienie statusu Rzecznika (zaostrezenie ustawowych przesłanek jego odwołania; s. 255-256 rozprawy).

Dodatkowo Habilitantka składa wnioski szczegółowe dotyczące specyficznych rozwiązań zawartych w określonych ustawach, zarzucając obowiązującym regulacjom sprzeczność z Konstytucją RP (w tym w zakresie przepisów korporacyjnych). Wydaje się, że przegląd polskich przepisów prawa gospodarczego (publicznego i prywatnego) mógłby znacząco poszerzyć przedstawiony katalog wniosków *de lege ferenda*. Stąd postulaty Autorki w przedmiotowym zakresie można uznać za wybrane, ilustrujące problem, nie zaś za katalog zamknięty.

2.3. Podsumowanie oceny monografii

Zacznę od kwestii formalnych: pod względem źródłowym i warsztatowym, recenzowana praca habilitacyjna zasługuje na dobrą ocenę.

Struktura i układ pracy oraz kolejność analizowanych zagadnień uznać należy za prawidłowe. Rozdziały są trafnie skonstruowane, o proporcjonalnej i adekwatnej budowie.

Praca jest napisana językiem przystępnym i klarownym. Na aprobatę zasługuje konstrukcja zdań pracy. Zdania te są krótkie i nieskomplikowane, przy tym komunikatywne i treściwe. Należy poczytywać to jako walor rozprawy.

Powyższej oceny nie niweczą drobne błędy językowe, jak np. pisownia wyrazu „prawno-porównawcza” (metoda prawno-porównawcza) z rozdzieleniem członów tego wyrazu („prawno-porównawcza”, s. 9 rozprawy).

Bardziej rażąco zdaje się być powoływanie przez Habilitantkę na stosowanie powyższej metody badawczej, jak i metody empirycznej, w przypadku gdy tymczasem brak jest jakichkolwiek prób przeprowadzenia badań empirycznych, zaś w zakresie metody komparatystycznej, w kilku drobnych, pobocznych przypadkach, Autorka ledwie przedstawia wąskie tło porównawcze regulacji danej instytucji.

Niezależnie od tych uwag pragnę wyrazić stanowisko, zgodnie z którym merytoryczne zalety pracy są znaczące.

Zaprezentowane przez Autorkę wnioski stanowią Jej oryginalny i istotny wkład w dorobek nauki polskiego publicznego prawa gospodarczego, czy prawa gospodarczego w szerokim ujęciu.

Podejmując się całościowej oceny rozprawy Pani dr Hanny Wolskiej podkreślenia wymaga walor naukowy i poznawczy pracy. Ponad wszelką wątpliwość próba podejścia do funkcji państwa i jego aparatu administracji gospodarczej pod kątem stosunków (relacji) pomiędzy organami administracji publicznej a przedsiębiorcami oraz modelowania takiej relacji zasługuje na uznanie. Bezspornie praca ta stanowi element badań w obrębie części ogólnej publicznego prawa gospodarczego, który winien zapoczątkować szeroką dyskusję naukową i dalsze badania w tym zakresie. Przedmiotowa rozprawa nie pozostanie niezauważona w nauce. Od tej chwili każdy, kto podejmie problematykę stosunków państwo – przedsiębiorca oraz funkcji państwa w gospodarce będzie musiał odnieść się do recenzowanego dzieła.

3. Ocena w zakresie wykazania się przez Habilitantkę istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

3.1. Publikacje naukowe

Dorobek naukowy Habilitantkę pod względem zarówno liczby prac, jak i miejsca ich publikacji, a także międzynarodowej współpracy naukowej, należy uznać za zdecydowanie znaczący.

Poza monografią przedstawioną jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce, tj. rozprawą pod tytułem *Model relacji pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2022 (ISBN 978-83-8291378-1), Pani dr Hanna Wolska jest autorką jednej monografii pt. *Realizacja zadań publicznych przez spółkę komunalną w systemie zamówień publicznych*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2018, ISBN 978-83-812-8228-4, ss. 176.

Ponadto Habilitantka jest współautorką 6 monografii: *Nadzór i kontrola zamówień i koncesji in-house*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2020, ISBN 978-83-8223-412-1, ss. 164 (współautorstwo z P. Nowickim oraz E. Przeszło); *Kontrola oraz nadzór dotyczący realizacji*

zadań z zakresu gospodarki komunalnej, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2020, ISBN 978-83-8187-524-0, ss. 191 (współautorstwo z M. Bilińskim oraz W. Gonetem); *Gospodarka komunalna. Problematyka realizacji zadań publicznych*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2020, ISBN 978-83-8187-285-0, ss. 264 (współautorstwo z M. Bilińskim oraz W. Gonetem); *Instytucje i instrumenty kontroli w systemie zamówień publicznych*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2018, ISBN 978-85-8158-253-7, ss. 142 (współautorstwo z A. Powalowskim oraz E. Przeszło); *Zakres działania, kompetencje i zadania organów regulacyjnych na rynkach infrastrukturalnych*, Oficyna Wydawnicza Edward Mitek, Bydgoszcz - Gdańsk 2018, ISBN 978-83-64335-30-3, ss. 162 (współautorstwo z M. Jaś-Nowopolską oraz K. Łuczak); oraz *Nowe prawo przedsiębiorców*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2018, ISBN 978-83-812-8052-5, ss. 188 (współautorstwo z A. Dobaczewską oraz A. Powalowskim).

Ponad powyższe, od uzyskania stopnia naukowego doktora nauk prawnych, Habilitantka opublikowała 6 rozdziałów w monografiach naukowych: *Podstawy normatywne wartości w prawie gospodarczym publicznym*, [w:] *Aksjologia publicznego prawa gospodarczego*, A. Powalowski (red.), Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2022, ISBN 978-83-8235-934-3, s. 45-54; *Uwagi na temat dopuszczalności podejmowania innych zajęć zarobkowych przez adwokatów świadczących pomoc prawną (Anmerkungen zur Zulässigkeit der Aufnahme anderer entgeltlicher Tätigkeiten durch Rechtsanwälte, die Rechtshilfe leisten)*, [w:] *Wolność działalności gospodarczej w polskiej i niemieckiej kulturze prawnej – perspektywa komparatystyczna (Freiheit der Wirtschaftlichen tätigkeiten in der polnischen und deutschen rechtskultur - eine rechtsvergleichende Perspektive)*, M. Biliński, M. Jaś-Nowopolska, E. Przeszło (red.), Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2021, ISBN 978-83-8235-732-5, s. 275-294; *Dane osobowe przedsiębiorców - wykonujących zawody prawnicze - wpisanych do CEIDG a ochrona danych osobowych*, [w:] *ROK RODO*, W. R. Wiewiórowski, H. Wolska (red.), Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2019, ISBN 978-83-8158-981-9, s. 135-146; *Ekoprawo w zamówieniach publicznych*, [w:] *Ekoprawo. Prawo środowiskowe*, J. Ciechanowicz-McLean (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2019, ISBN 978-83-7865-912-9, s. 69-82; *Administrowanie spółkami komunalnymi tworzonymi przez powiat*, [w:] *Administrowanie i zarządzanie w sektorze publicznym. Teoria i praktyka*, T. Bojar-Fijałkowski (red.), Bydgoszcz 2019, ISBN 978-83-8018-232-5, s. 215-227. (współautorstwo z A. Szydzik); *Normatywna pozycja osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej w prawie zamówień publicznych*, [w:] *Modernizacja zamówień*

publicznych: geneza nowelizacji ustawy Prawo zamówień publicznych z 22 czerwca 2016 roku, M. Kania, P. Nowicki, A. Piwowarczyk (red.), Polska Fundacja Prawa Konkurencji i Regulacji Sektorowej Ius Publicum: Instytut Prawa Gospodarczego, 2017, ISBN 978-83-946766-1-2, s. 312-320; *Publicznoprawna regulacja bankowości i ubezpieczeń*, [w:] *Prawo gospodarcze publiczne*, A. Powałowski (red.), Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2017, ISBN 978-83-255-9508-1, s. 176-205 (współautorstwo z M. Jaś-Nowopolską); oraz *Zalety i wady modelu środków ochrony prawnej przewidzianego w umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi*, [w:] *Funkcjonowanie systemu zamówień publicznych - aktualne problemy i propozycje rozwiązań: X Konferencja Naukowa 26-27 czerwca 2017 r., Białystok*, M. Stręciwilk, A. Panasiuk (red.), Warszawa: Urząd Zamówień Publicznych, 2017, ISBN 978-83-88686-53-5, s. 203-208.

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych Habilitantka opublikowała 6 rozdziałów w monografiach naukowych we współautorstwie z innymi badaczami: *Publicznoprawna regulacja bankowości i ubezpieczeń*, [w:] *Prawo gospodarcze publiczne*, A. Powałowski (red.), Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2020, ISBN 978-83-8158-989-5, s. 198-225 (współautorstwo wraz z M. Jaś-Nowopolską); *Wykonawcy zamówienia publicznego a status prawny przedsiębiorcy*, [w:] *Państwo a gospodarka. Zasady – instytucje - procedury*, P. Lissoń, M. Strzelbicki (red.), Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2020, ISBN 978-83-66553-83-5, s. 377-387 (współautorstwo z A. Powałowskim); *Działalność gospodarcza a działalność instytutów badawczych na przykładzie Polskiego Instytutu Geologicznego*, [w:] *Przedsiębiorcy i ich działalność*, A. Powałowski, H. Wolska (red.), Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2019, ISBN 978-83-8198-066-1, s. 85-96 (współautorstwo z M. Jaś-Nowopolską); *Administrowanie spółkami komunalnymi tworzonymi przez powiat*, [w:] *Administrowanie i zarządzanie w sektorze publicznym. Teoria i praktyka*, T. Bojar-Fijałkowski (red.), Bydgoszcz 2019, ISBN 978-83-8018-232-5, s. 215-227 (współautorstwo z A. Szydzik); *Konsekwencje wyboru formy organizacyjno-prawnej do wykonywania zadania z zakresu ochrony zdrowia przez samorząd terytorialny*, [w:] *Charakter i konstrukcja zadań samorządu terytorialnego*, M. Stec, S. Płażek (red.), Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2017, ISBN 978-83-8107-814-6, s. 148-183 (współautorstwo z W. Gonetem); oraz *Publicznoprawna regulacja bankowości i ubezpieczeń*, [w:] *Prawo gospodarcze publiczne*, A. Powałowski (red.), Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2017, ISBN 978-83-255-9508-1, s. 176-205 (współautorstwo z M. Jaś-Nowopolską).

Przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora nauk prawnych Habilitantka opublikowała jeden rozdział w monografii naukowej pt. *Zamówienia in house jako instrument oddziaływania na gospodarkę*, [w:] *Prawne instrumenty oddziaływania na gospodarkę*, A. Powałowski (red.), Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2016, ISBN 978-83-255-8171-8, s. 298-305.

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych Habilitantka opublikowała szereg komentarzy i haseł swego autorstwa: 3 następujące hasła *Wykonawca, Zamówienia in-house, Postępowanie odwoławcze*, [w:] *Leksykon prawa zamówień publicznych. Podstawowe pojęcia*, A. Powałowski, E. Przeszło (red.), Warszawa 2022, ISBN 978-83-8291-115-2; *Komentarz do art. 34*, [w:] *Ustawa o Komornikach Sądowych. Ustawa o Kosztach Komorniczych. Kodeks Etyki Zawodowej o Komornikach Sądowych. Komentarz*, J. Świeczkowski, M. Świeczkowska-Wójcikowska (red.), Wolters Kluwer, Warszawa 2020, ISBN 978-83-8160-979-1; oraz 9 następujących haseł: *Centralna Informacja KRS, Działalność nierejestrowana, Mikro-, mali i średni przedsiębiorcy, Partnerstwo publiczno-prywatne, Prawa i obowiązki przedsiębiorców, Rejestr dłużników niewypłacalnych, Rejestr przedsiębiorców KRS, Specjalna strefa ekonomiczna, Umowa koncesji na roboty budowlane lub usługi*, [w:] *Leksykon prawa gospodarczego publicznego. 100 podstawowych pojęć*, A. Powałowski (red.), Wydawnictwo C.H. Beck, wydanie 4, Warszawa 2019, ISBN 978-83-8158-694-8.

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych Habilitantka współredagowała 2 monografie oraz 3 tomy czasopism naukowych: *ROK RODO*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2019, ISBN 978-83-8158-981-9 (współredakcja wraz z W. R. Wiewiórowskim); *Przedsiębiorcy i ich działalność*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2019, ISBN 978-83-8198-066-1 (współredakcja wraz z A. Powałowskim); *Animus Prawo Zamówień Publicznych*, tom 2, ISSN: 2544-655X, Fundacja Instytut Animus, 2018; *Animus Prawo Zamówień Publicznych*, tom 1, ISSN: 2544-655X, Fundacja Instytut Animus, 2017; oraz *Disputatio*, tom 24 - Ochrona danych osobowych, ISSN: 1898-3707, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2017.

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych Habilitantka opublikowała 15 artykułów w punktowanych czasopismach naukowych, swego samodzielnego autorstwa oraz we współautorstwie, w tym 7 w języku angielskim i jedną w języku niemieckim: *A debate on*

"Freedom of economic activity in Polish and German legal culture – a comparative perspective", Gdańskie Studia Prawnicze, Nr 3/2021, tytuł numeru *Prawne wyzwania związane z przystosowaniem się do zmian klimatu i ich łagodzeniem*, ISSN 1734-5669, s. 191-194 (współautorstwo wraz z M. Bilińskim); *The profession of an advocate as a profession of public trust against the background of Polish jurisprudence*, Franz von Liszt Institute Working Paper. - 2021/02, ISSN-(Internet) 2363-4731, ISSN-(Print) 2363-4723, s. 72-78 (*Impact of the judgement of CJEU in case C-285/18 on in-house transactions in Poland*, Przegląd Prawno-Ekonomiczny, Nr 1/2021, s. 63-76. Autorstwo wraz z M. Jaś-Nowopolską); *Legal protection measures in procurement contracts with a value below EU thresholds*, Animus Prawo Zamówień Publicznych, Tom 3/ 2019, e-ISSN: 2544-655X, s. 69-75; *Koncesje w prawie geologicznym i górnictwie*, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego, Nr 6/2019, ISSN 0137-5490, s. 33-39 (współautorstwo wraz z E. Przeszło); *Performing legal transactions based on entries in public registers. Selected issues*, Journal of Management and Financial Sciences, Volume XIV, Issue 36, Warszawa 2019, s. 85-101 (współautorstwo wraz z W. Gonetem); *Utilities contracts awarded to affiliated undertakings and contracts concluded between contracting authorities in view of EU directives and Polish law*, Animus Prawo Zamówień Publicznych, Tom 2/2018, T. 2, e-ISSN: 2544-655X, s. 73-78; *Women in legal services in Poland and Germany*, Franz von Liszt Institute Working Paper. - 2018, 2, s. 1-19 (współautorstwo wraz z M. Jaś-Nowopolską); *German Geological Institute - Bundesanstalt für Geowissenschaften und Rohstoffe*, Przegląd Geologiczny, 2018, T. 66, Nr 10, s. 619-623 (współautorstwo wraz z M. Jaś-Nowopolską); *Realizacja zadań publicznych a ramy prawne instytutów badawczych*, Przegląd Geologiczny, 2018, T. 66, Nr 10, s. 615-619; *Realizacja zadań publicznych przez agencje wykonawcze w tym Polską Agencję Geologiczną*, Przegląd Geologiczny, 2018, T. 66, Nr 5, s. 272-275; *Działalność lecznicza podmiotów leczniczych utworzonych przez Skarb Państwa a działalność gospodarcza*, Disputatio, 2017, T. 23, p-ISSN: 1898-3707, s. 91-99; *Ograniczenia realizacji zasady prawa do sądu w systemie zamówień publicznych*, Gdańskie Studia Prawnicze, 2017, T. 38, p-ISSN: 1734-5669, s. 541-550; *Pojęcie wykonawcy w krajowym systemie zamówień publicznych*, Animus Prawo Zamówień Publicznych, Tom 1/2017, e-ISSN: 2544-655X, s. 58-64; *Przetwarzanie danych osobowych wykonawców zamieszczanych w Biuletynie Zamówień Publicznych*, Disputatio, 2017, T. 24, p-ISSN: 1898-3707, s. 145-152.

Przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora nauk prawnych Habilitantka opublikowała 2 artykuły oraz jedną glosę w punktowanych czasopismach naukowych: *Rola*

sądów w zakresie kontroli postępowań o wybór partnera prywatnego w formule partnerstwa publiczno-prywatnego, *Disputatio*, 2016, T. 22, p-ISSN: 1898-3707, s. 111-121; *Zastosowanie wybranych instytucji prawa zamówień publicznych jako narzędzi służących zwiększeniu efektywności wydatkowania środków publicznych*, *Disputatio*, 2016, T. 21, p-ISSN: 1898-3707, s. 107-114; oraz *Notariusz jako przedsiębiorca w rozumieniu art. 431 k.c. Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2016 r., III CZP 4/16*, Gdańskie Studia Prawnicze. Przegląd Orzecznictwa, 2017, Nr 3, p-ISSN: 1734-5677, s. 49-60 (współautorstwo wraz z M. Jaś-Nowopolską).

3.2. Udział w konferencjach naukowych

Pani dr Hanna Wolska jest autorką bądź współautorką 15 referatów wygłoszonych na międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych w różnych ośrodkach akademickich w Polsce i zagranicą w latach 2015-2021 (Giessen, Brno, Gdańsk, Katowice, Lublin, Olsztyn, Wrocław).

W latach 2013-2021 Habilitantka brała czynny udział w organizowaniu i współorganizowaniu 10 międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych (zasadniczo w Gdańsku, raz Gdańsk-Giessen).

3.3. Udział w projektach naukowych

Habilitantka uczestniczyła i nadal uczestniczy w realizacji licznych międzynarodowych (5) i krajowych (2) projektów naukowych, w tym jako ich kierownik: w trakcie realizacji od 2022 r. jest kierownikiem międzynarodowego projektu naukowego pn. *Gospodarka, finanse a zrównoważony rozwój (Wirtschaft, Finanzen und nachhaltige Entwicklung)*, finansowanego przez Polsko-Niemiecką Fundację na rzecz Nauki (PNFN). Lider projektu: Uniwersytet Gdański. Partnerzy projektu: Uniwersytet Justus-Liebig w Giessen, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Śląskim w Katowicach oraz Wydawnictwo C.H. Beck; w trakcie realizacji od 2021 roku jest wykonawcą międzynarodowego projektu pn. *Wolne zawody prawnicze w ujęciu porównawczym Polska – Niemcy*. Kierownik projektu ze strony polskiej: dr hab. M. Biliński (Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie). Kierownik projektu ze strony niemieckiej: dr M. Jaś-Nowopolska (Uniwersytet Justus-Liebig w Giessen); w latach 2020-

2021 była kierownikiem międzynarodowego projektu pn. *Wolność działalności gospodarczej w polskiej i niemieckiej kulturze prawnej – perspektywa komparatystyczna*. Grant Polsko-Niemieckiej Fundacji na rzecz Nauki (PNFN). Lider projektu: Uniwersytet Gdański. Partner projektu: Uniwersytet Justus-Liebig w Giessen (Niemcy). Kierownik niemieckiego zespołu badawczego: dr M. Jaś-Nowopolska; w latach 2019-2022 była wykonawcą międzynarodowego projektu pn. *Polsko-Czeskie Forum Akademickie: Efektywny Model Transgranicznej Współpracy Biznesowej i Partnerstwa* w ramach konkursu Forum Polsko-Czeskie na rzecz zbliżenia społeczeństw pogłębionej współpracy i dobrego sąsiedztwa 2019, organizowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Lider projektu: Uniwersytet Gdański. Partner: Uniwersytet Masaryka w Brnie (Czechy). Kierownik projektu: dr hab. A. Jurkowska-Zeidler, prof. UG; w latach 2017-2018 była wykonawcą międzynarodowego projektu pn. *Comparative Legal Gender Studies-Network (CoLeGeS-Net): The Emilie Kempyn-Spyri of the past, present and future*. Dysponent projektu badawczego: Uniwersytet Justus-Liebig w Giessen (Niemcy); w trakcie realizacji od 2020 roku jest zastępcą przewodniczącego komitetu organizacyjnego / koordynatorem projektu pn. *Gospodarka w synergii prawa gospodarczego, finansowego i prawnej ochrony środowiska*. Grant Ministerstwa Edukacji i Nauki w ramach programu „Doskonała Nauka”, Nr DNK/SP/465771/2020. Przewodniczący komitetu organizacyjnego - kierownik projektu: prof. dr hab. A. Powałowski; oraz w latach 2019-2021 r. była kierownikiem projektu pn. *Realizacja zadań publicznych w sferze geologii i hydrogeologii przez polskie i skandynawskie instytucje*. Grant Narodowego Centrum Nauki (NCN), Miniatura 3 na działania naukowe służące realizacji badań podstawowych.

3.4. Miejsca realizacji aktywności naukowej

Pani dr Hanna Wolska od dnia 1 października 2016 r. zatrudniona jest w Katedrze Prawa Gospodarczego Publicznego i Ochrony Środowiska na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, najpierw na stanowisku asystenta (1.10.2016 r.-31.09.2017 r.), a obecnie (od 1.10.2017 r.) na stanowisku adiunkta.

Większość aktywności naukowej Habilitantki koncentruje się w macierzystej uczelni, tj. w Uniwersytecie Gdańskim. Jednakże może się ona wykazać także istotną aktywnością naukową realizowaną na innych uczelniach, w tym zagranicznych. Wskazać w tym miejscu należy, że Habilitantka odbyła trzy staże naukowe w instytucjach zagranicznych (Uniwersytet Justus-Liebig w Giessen, Niemcy, oraz Wydział Prawa Uniwersytetu Masaryka w Brnie,

Czechy) oraz otrzymała dwa zagraniczne stypendia badawcze w Niemczech i Czechach z Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA).

Od dnia 1 września 2022 r. do 31 marca 2023 r. Habilitantka realizuje staż naukowy na Uniwersytecie Justus-Liebig w Giessen (Niemcy) w ramach projektu naukowego pt. *Prawne uwarunkowania wykonywania zawodów prawniczych w polskiej oraz niemieckiej rzeczywistości prawnej*. W ramach stażu naukowego prowadzone są badania naukowe dotyczące płaszczyzny aksjologicznej tkwiącej u podstaw regulacji wykonywania zawodów prawniczych w Unii Europejskiej, w szczególności zawodu adwokata i radcy prawnego w Polsce i Niemczech.

Wcześniej, w dniach 10-14 grudnia 2019 r., Habilitantka odbyła staż naukowo-dydaktyczny w Katedrze Prawa Finansowego i Gospodarki Narodowej Wydziału Prawa Uniwersytetu Masaryka w Brnie. W ramach stażu prowadzone były 8-godzinne wykłady z zakresu polskiego i unijnego prawa gospodarczego dla studentów studiów licencjackich kierunku Finanse i Prawo, studiów drugiego stopnia tego kierunku, magisterskich kierunku Prawo oraz doktorantów kierunku Prawo finansowe i nauki finansowe. Badania naukowe dotyczyły wykonywania i zakończenia działalności gospodarczej w Czechach. Ponadto w dniach 7-14 grudnia 2018 r. Habilitantka odbyła staż naukowo-dydaktyczny w Katedrze Prawa Finansowego i Gospodarki Narodowej Wydziału Prawa Uniwersytetu Masaryka w Brnie. W ramach stażu prowadzone były 6 godzinne wykłady z zakresu prawa gospodarczego i prawa finansowego dla studentów studiów licencjackich kierunku Finanse i prawo, studiów magisterskich kierunku Prawo oraz doktorantów kierunku Prawo finansowe i nauki finansowe. Wykłady odbyły się pt. *Warunki rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce*. W trakcie tego pobytu Habilitantka przeprowadziła również dyskusję ze studentami w celu porównawczym regulacji i stosowania prawa w Polsce i Czechach oraz przeprowadziła badania naukowe dotyczyły rejestracji działalności gospodarczej w Czechach.

Podkreślenia wymaga fakt współpracy Habilitantki na stałych zasadach z zagranicznymi uczelniami, w tym w ramach projektów i grantów naukowych w których uczestniczy (Uniwersytet Masaryka w Brnie, Uniwersytet w Giessen, Niemcy).

3.5. Inne rodzaje aktywności naukowej

W lipcu 2021 r. Habilitantka powołana została w skład Rady Naukowej Narodowego Centrum Badań Jądrowych na kadencję 2021-2025. Ponadto została członkiem Komisji Regulaminowej Narodowego Centrum Badań Jądrowych.

Co więcej, Habilitantka jest członkiem Rady Naukowej cyklu monografii pod hasłem *Państwo a gospodarka – The State and the Economy* oraz pełni funkcję Prezesa Fundacji „Instytut Animus” w Gdańsku.

3.6. Podsumowanie oceny dorobku naukowego i aktywności naukowej Habilitantki

Oceniając całościowo dorobek naukowy Habilitantki Pani dr Hanny Wolskiej przede wszystkim należy uznać go za znaczący zarówno w zakresie liczby pozycji, jak i co do jego wartości naukowej i merytorycznej.

Zasadniczo twórczość i zainteresowania naukowe Habilitantki można podzielić na kilka istotnych merytorycznie obszarów. Po pierwsze, obszar prawa części ogólnej publicznego prawa gospodarczego, w tym zagadnienia wolności działalności gospodarczej i jej konstytucyjnych gwarancji, pojęcie i prawny status przedsiębiorcy, czy rejestry przedsiębiorców. Po drugie, w obszarze części szczegółowej publicznego prawa gospodarczego, wyróżnić można prawo zamówień publicznych. Po trzecie, problematyka ochrony danych osobowych. Po czwarte, regulacja sektora kapitałowego (banki i działalność ubezpieczeniowa). Po piąte, zasady funkcjonowania instytutów badawczych. Po szóste, realizacja zadań publicznych przez rządowe agencje wykonawcze. Dostrzec także należy aktywność naukową Habilitantki w innych obszarach, owocującą jedną czy dwiema publikacjami, jak rola i znaczenie kobiet w zakresie wykonywania zawodów prawniczych.

Dokonany przez Habilitantkę wybór części ogólnej publicznego prawa gospodarczego, konkretnie modelu stosunków pomiędzy organami administracji publicznej a przedsiębiorcami, aksjologii publicznego prawa gospodarczego, oraz problematyki pojęcia i statusu prawnego przedsiębiorcy jako kluczowych obszarów specjalizacji naukowej należy ocenić co do zasady pozytywnie.

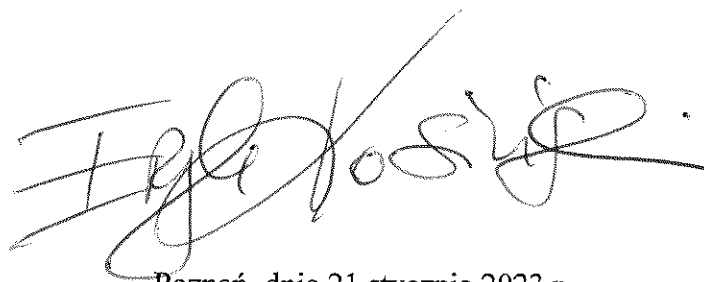
Co do danych ilościowych w zakresie cytowania prac Habilitantki i stosownych indeksów w tym zakresie należy podać, że wielkość cytowań w odniesieniu do Jej prac wynosi 29 (baza Google Scholar).

Co do dalszych danych naukometrycznych, indeks Hirscha w odniesieniu do Habilitantki wynosi 3. Co do punktacji indeksu i-10 wynosi ona 1 (baza Google Scholar).

Biorąc pod uwagę wszystkie wyżej przedstawione dane uważam, że Pani dr Hanna Wolska w całej rozciągłości spełnia warunek ustawowy w zakresie wykazania się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

4. Konkluzja Recenzji

Biorąc pod uwagę wielkość i wartość dorobku naukowego Pani dr Hanny Wolskiej oraz jej istotną aktywność naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej, uważam że Habilitantka w całej rozciągłości spełnia wszystkie ustawowe wymogi przewidziane dla kandydatów ubiegających się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, zawarte w art. 219 ust. 1 ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ewa Kosztyła', with a stylized, flowing script.

Poznań, dnia 21 stycznia 2023 r.